

Pöytäkirja

VN/26527/2023

27.1.2026

Kansalaisjärjestöstrategia OM140:00/2023

Työryhmän kokous 4/2025; laajennettu kokoonpano

Aika Torstai 27.11.2025 klo 9.01–10.49

Paikka Kokoushuone Labor, Meritullinkatu 10 ja Teams

Työryhmän jäsenet
(varajäsenet suluissa)

Johanna Suurpää, oikeusministeriö, puheenjohtaja
Risto Alatarvas (~~Sanna Malkki~~), valtioneuvoston kanslia
(~~Sini Erholtz~~), sisäministeriö
~~Pekka Hukka~~ (~~Claus Lindroos~~), ulkoministeriö
~~Heta Elena Heiskanen~~ (~~Anu Häkli~~), ympäristöministeriö
Tiina Kivisaari, opetus- ja kulttuuriministeriö
~~Pauliina Pussinen~~ (~~Markku Mölläri~~), valtiovarainministeriö
~~Olli Rusanen~~ (~~Marikaisa Tiilikainen~~), puolustusministeriö
Mona Särkelä (~~Jaakko Kiilunen~~), sosiaali- ja terveysministeriö
Varpu Taarna, työ- ja elinkeinoministeriö
Sami Tantarimäki, maa- ja metsätalousministeriö
~~Niklas Wilhelmsson~~ (~~Jyrki Jauhainen~~), oikeusministeriö

Kutsutut asiantuntijat
(varajäsenet suluissa)

~~Ari Evwaraye~~, sisäministeriö
~~Taina Susiluoto~~ (~~Anna Munsterhjelm~~), KANE
Rosa Meriläinen, Kulttuuri- ja taidealan keskusjärjestö Kulta ry
Vertti Kiukas (~~Soile Kuitunen~~), SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry
Ilmari Nalbantoglu (~~Saana Yrjälä~~), Suomalaiset kehitysjärjestöt – Fingo
~~Anna Munsterhjelm~~ (~~Petra Pieskä~~), Nuorisola ry
Petri Keskitalo (~~Taina Susiluoto~~), Suomen Olympiakomitea
~~Lea Ryynänen-Karjalainen~~, Tieteellisten seurain valtuuskunta
Samuli Manu, Aluekehittämisen konsulttitoimisto MDI
Peter Kariuki, oikeusministeriö
Marjukka Mattila, Suomen Olympiakomitea
Katri Viinikka, ulkoministeriö

Postiosoite

Postadress

Oikeusministeriö
PL 25
FI-00023 Valtioneuvosto
Finland

Käyntiosoite

Besöksadress

Eteläesplanadi 10
00130 Helsinki
Finland

Puhelin

Telefon

0295 16001
Internat.
+358 295 16001

Faksi

Fax

09 160 67730
Internat.
+358 9 160 67730

S-posti, internet

E-post, internet

kirjaamo.om@gov.fi
www.oikeusministerio.fi
www.justitieministeriet.fi

Sihteerit

Mikko Lehtonen, oikeusministeriö
Maria Wakeham-Hartonen, oikeusministeriö

1 KOKOUKSEN AVAAMINEN

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 9.01 ja sihteeristö kirjasi läsnäolijat.

2 ESITYSLISTAN HYVÄKSYMINEN

Päätös: Hyväksyttiin 20.11.2025 päivätty esityslista kokouksen työjärjestykseksi.

3 EDELLISEN KOKOUKSEN PÖYTÄKIRJAN HYVÄKSYMINEN

Työryhmän edellinen kokous järjestettiin laajennetussa kokoonpanossa 21.8.2025.

Päätös: Hyväksyttiin edellisen kokouksen 3/2025 pöytäkirja ja julkaistiin se hankesivulla OM003:00/2025.

Liite 1: Työryhmän pöytäkirjaluonnos 3/2025 21.8.2025

4 TYÖRYHMÄN KOKOONPANON MUUTOKSET

Työryhmän kokoonpanoa muutettiin oikeusministerin päätöksellä edustajien vaihtuessa.

Päätös: Merkittiin päätös työryhmän kokoonpanon muutoksista tiedoksi ja päivitettiin tiedot hankeikkunaan OM003:00/2025.

Liite 2: Päätös työryhmän kokoonpanon muutoksista

5 TILANNEKATSAUS

Työryhmä koordinoi strategian hallintorajat ylittävää toimeenpanoa. Työryhmä kävi lävitse tilannekatsauksen ja muodosti yhteistä tilannekuvaa hallinnonalojen valmistelun perusteella.

Työryhmän jäsenet kertoivat lyhyesti, kuinka strategiaan liittyviä ehdotuksia ja suosituksia on arvioitu hallinnonaloilla, ja millaista kansalaisjärjestöjen toimintaedellytysten kehittämiseen liittyvää valmistelua käynnissä tai suunnitteilla.

Päätös: Merkittiin työryhmän tilannekatsaus ja käyty keskustelu tiedoksi.

Liite 3: Tilannekatsaus 4/2025

Keskustelussa esiin nousseita asioita

Valtiovarainministeriön säädöshankkeiden etenemisestä ei ole tällä hetkellä tarkempaa tietoa, esimerkiksi lahjoitusvähennys on jatkovalmistelussa. Oikeusministeriö on pyytänyt Patentti- ja rekisterihallitukselta lisätietoja, minkälaisia toiminnallisia muutoksia uudet säännökset vaatisivat ja millaisia kustannusvaikutuksia muutoksiin liittyisi. Lisätiedot otetaan huomioon arvioitaessa mahdollisuutta uudistaa yhdistyslakia kansalaisjärjestöstrategian mukaisesti. Peruspankkipalveluiden saatavuutta ja käytettävyyttä kehitetään myös. Vaikka säädöshanke ei liity kansalaisjärjestöstrategiaan, sillä on myönteisiä järjestövaikutuksia. Lausuntokierros alkaa suunnitelman mukaan talvella 2026.

Opetus- ja kulttuuriministeriö myöntää monivuotisia yleisavustuksia liikuntaa edistäville järjestöille, minkä mahdollisti liikunnan edistämisestä annetun valtioneuvoston asetuksen muuttaminen. Haut ovat parhaillaan auki Haeavustuksia.fi-palvelussa. Monivuotisten yleisavustusten myöntämistä ehdotetaan myös aiemmin syksyllä julkaistussa raportissa valtionavustuskäytänteiden uudistamiseksi. Hallituksen talouspoliittinen ministerivaliokunta [linjasi](#) Olympiarahaston pääomittamiseen liittyvästä rahoituksesta, mikä tukee osaltaan myös varainhankinnan kehittämistä.

Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskus STEA kehittää valtionavustustoimintaa monella tavalla. [Selvitys](#) sote-järjestöjen avustusjärjestelmän uudistamiseksi valmistui, ja STEA selvittää yhteisten valtionavustuspalveluiden käyttöönottoa. Sosiaali- ja terveysministeriö asetti [säädöshankkeen](#) valmistelemaan esitystä Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskuksen (STEA) lakkauttamiseksi. Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi sosiaali- ja terveysalan yhdistysten ja säätiöiden rahoituksesta annettua lakia. Vuonna 2026 STEA myöntää uusia hankeavustuksia kahteen eri käyttötarkoitukseen, joista toinen on EU-rahoitteisten hankkeiden osarahoitus, mikä vie kansalaisjärjestöstrategian tavoitetta eteenpäin.

Yhdenvertaisuustiedonannon toimeenpanohanke on käynnissä. Valtionavustuksia kansalaisjärjestöjen rasisminvastaisen työn kehittämiseen myönnettiin kymmenelle hankkeelle yhteensä 240 000 euroa. Valtioneuvoston kanslia on koonnut noin sadan toimijan verkoston tukemaan sekä seuraamaan ja arvioimaan toimeenpanohanketta ja laatimaan varjoraportin tulevaa varten. Kansallisia dialogeja hyödynnetään valtioneuvoston päätöksenteossa, ja ensi vuoden dialogiaiheista keskustellaan joulukuun 2025 alussa.

Ulkoministeriön nelivuotinen ohjelmatuki (2026–2029) on parhaillaan haettavissa. Määrärahaa on myönnettävissä yhteensä noin 300 miljoonaa euroa. Kansalaisjärjestöjen ohjelmat ovat keskeinen keino tehdä kehitysyhteistyötä. Suomi on toiminut ETYJ-puheenjohtajamaana vuonna 2025. Demo Finlandin toiminnanjohtaja Anu Juvonen on toiminut kuluvana vuonna puheenjohtajan, ulkoministeri Elina Valtosen kansalaisyhteiskuntaerityisedustajana. Juvonen jatkaa myös tulevan puheenjohtajan erityisedustajana vuonna 2026.

EU:n uudesta, monivuotisesta talousarviosta 2028–2034 on alettu neuvotella. Toiveissa on, että Leader-toiminta säilyisi nykyisellään, koska se on paikalliseen kansalaistoimintaan merkityksellistä EU-rahoitusta. Maaseutupoliittinen selonteko on valmistumassa, ja tavoitteena on käydä eduskuntakeskustelu vielä ennen vuodenvaihdetta. [MaaseutuKansa](#) - Maaseudun kansalaistoiminnan merkitys ja vaikuttavuus -tutkimus- ja kehittämishanke on alkanut. Maaseutupolitiikan neuvoston toimikautta 2021–2025 arvioidaan parhaillaan. Kansalaisyhteiskuntapolitiikan neuvottelukunnan loppuraportti kaudesta 2021–2026 julkaistaan puolestaan joulukuussa 2025.

Työ- ja elinkeinoministeriö pyysi lausuntoja luonnoksesta yhteisötalouden ja yhteiskunnallisen yrittäjyyden strategiaksi 2025–2029.

6

STRATEGIAN TOIMEENPANOSUUNNITELMA

Työryhmä käsitteli päivitetyn toimeenpanosuunnitelman ja siihen tehdyt muutokset Mikko Lehtosen esittelyn perusteella.

Päätös: Hyväksyttiin toimeenpanosuunnitelman muutokset ja julkaistiin suunnitelma hankesivulla OM003:00/2025. Merkittiin käyty keskustelu tiedoksi.

Liite 4: Kansalaisjärjestöstrategian toimeenpanosuunnitelma

7

KANSALAISSYHTEISKUNTAVISION MUODOSTAMINEN

Työryhmä keskusteli kansalaisyhteiskuntavision muodostamisesta ja kansalaisyhteiskuntapolitiikan tietoperustasta, josta tutkijat antoivat palautetta. Kansalaisjärjestöjä koskevia tietoja yhteen kokoavaa raporttia on myös päivitetty. Kansalaisyhteiskuntavision muodostamiseen liittyvää verkkokyselyä on suunniteltu eri tietolähteisiin nojautuen.

Työryhmä keskusteli kansalaisyhteiskuntavision muodostamisesta Mikko Lehtosen ja Maria Wakeham-Hartosen esittelyn perusteella ja antoi palautetta verkkokyselyluonnoksesta.

Päätös: Merkittiin kansalaisyhteiskuntavision muodostamisesta ja verkkokyselystä käyty keskustelu tiedoksi.

Liite 5: Kansalaisjärjestöstrategian tiedesparrauksen yhteenveto

Liite 6: Verkkokyselyluonnos

Keskustelussa esiin nousseita asioita

Kyselyluonnos vaikuttaa hyvältä kokonaisuudelta, ja taustatiedot ovat hyvä lisä. Kysymyksenasettelua voi vielä yksinkertaistaa ja harkita esimerkiksi monivalintakysymyksiä. Kyselyn onnistumiseen vaikuttaa erityisesti se, miten hyvin tieto kyselystä tavoittaa eri sidosryhmät. Viestiä kyselystä onkin välitettävä monia eri kanavia pitkin.

Tiedesparraus vaikuttaa hyvältä menetelmältä, ja tutkijoiden havainnot ovat kiinnostavia. Kattojärjestöt keskustelevat joulukuussa oman kansalaisyhteiskuntavisionsa julkaisemisesta. Julkaisu ajoittunee ensi vuoteen.

KUNTA- JA HYVINVOINTIALUEAVUSTUKSET

Oikeusministeriö julkaisi selvityksen kuntien ja hyvinvointialueiden järjestöille ja säätiöille myöntämistä avustuksista 12. marraskuuta. Selvityksen valmisteli aluekehittämisen konsulttitoimisto MDI. Selvityksen tuloksista käydään keskustelua Ota kantaa -palvelussa 12.11.2025–17.12.2025. Samuli Manu esitteli selvityksen keskeiset tulokset ja kehittämis ehdotukset.

Päätös: Merkittiin selvityksestä ja Ota kantaa -kyselyn sen hetkisistä tuloksista käyty keskustelu tiedoksi.

Liite 7 MDI-selvitys

[Kuntien ja hyvinvointialueiden avustukset järjestöille ja säätiöille: Selvitys avustustoiminnasta ja siihen liittyvistä tietoprosesseista](#)

[Anna palautetta selvityksestä / osallistu keskusteluun](#)

Keskustelussa esiin nousseita asioita

Kuntien ja hyvinvointialueiden avustustoiminta on mosaiikkimaista, ja esimerkiksi hyvinvointialueiden avustuskäytänteet ovat eriytyneet. Kuntien ja hyvinvointialueiden työnjako vaikuttanee myös avustustoiminnan kehittämiseen jatkossa. Hallinnon varmistettava, ettei sen rahoitusohjaus pakota muokkaamaan järjestörakenteita. Selvitysten tulosten tulkinnassa on hyvä tunnistaa kuntien erilaiset ratkaisut, kuten säätiöittäminen. Nyt tehty selvitys laajentaa käsitystä järjestöjen ja säätiöiden julkisesta tuesta, joka on hyvin monimuotoista. Strategiatyöryhmä keskusteli esimerkiksi liikuntapaikka-avustamisesta ja opetus- ja kulttuuriministeriön valtionavustustoimintaan tehdyistä tarkastuksista ja tarpeesta lisätä hallinnon kansalaisyhteiskuntatuntemusta vastaisuudessakin.

MUUT ASIAT

Muita esille tulleita asioita ei ollut.

10 TIEDOKSI

Merkittiin seuraavat asiat tiedoksi

- Eurooppalainen demokratiakilpi ja EU:n kansalaisyhteiskuntastrategia [julkaistiin](#) marraskuussa.
- Vapaan sivistystyön [tulevaisuustyöryhmä](#) aloitti opetus- ja kulttuuriministeriössä. Työryhmä valmistelee visiota.

11 SEURAAVA KOKOUS

Päätös: Hyväksyttiin työryhmän kokousaikataulu vuodeksi 2026.

Työryhmän (laajennetun kokoonpanon) ensi vuoden kokoukset ovat

- Kokous 1/2026 tiistai 27.1.2026 klo 13.00–15.00 (kh. Labor + Teams)
- Kokous 2/2026 tiistai 14.4.2026 klo 13.00–15.00 (kh. Gaudium + Teams)
- Kokous 3/2026 tiistai 25.8.2026 klo 13.00–15.00 (kh. Labor + Teams)
- Kokous 4/2026 tiistai 24.11.2026 klo 13.00–15.00 (kh. Labor + Teams)

Seuraavan kokouksen alustava asialista:

- Kansalaisjärjestöjen valmiuksien kehittäminen EU-hankerahoituksen hakemisen, hallinnoimisen ja hyödyntämisen lisäämiseksi (Motiva)
- Kansalaisyhteiskuntavisiota koskevan verkkokyselyn tulokset

12 KOKOUKSEN PÄÄTTÄMINEN

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 10.49.

Liitteet

Liite 1 Työryhmän pöytäkirjaluonnos 3/2025 21.8.2025
 Liite 2 Päätös työryhmän kokoonpanon muutoksista
 Liite 3 Tilannekatsaus 4/2025
 Liite 4 Kansalaisjärjestöstrategian toimeenpanosuunnitelma
 Liite 5 Kansalaisjärjestöstrategian tiedesparrauksen yhteenvedo
 Liite 6 Verkkokyselyluonnos
 Liite 7 MDI-selvitys

Jakelu

Työryhmän puheenjohtajat, jäsenet ja varajäsenet, kutsutut asiantuntijat